06/06/2019

Η δεύτερη απόπειρα δολοφονίας κατά του Ελευθέριου Βενιζέλου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το βράδυ της 6ης Ιουνίου 1933, ο Ελευθέριος Βενιζέλος μαζί με τη σύζυγό του Έλενα γευμάτιζαν στο σπίτι της Πηνελόπης Δέλτα στην Κηφισιά. Παρέμειναν εκεί ως τις 11 το βράδυ, οπότε πήραν το δρόμο της επιστροφής για την Αθήνα.

Το ζεύγος Βενιζέλου επέβαινε σε ένα αυτοκίνητο τύπου «Πακάρ», ενώ ακολουθούσε ένα «Φορντ» με τους άνδρες ασφαλείας. Τα δύο οχήματα κινούνταν με μέση ταχύτητα 50 χιλιομέτρων στη Λεωφόρο Κηφισίας. Όταν έφθασαν στο ύψος του κέντρου «Παράδεισος» στο νότιο Μαρούσι ένα αυτοκίνητο με σβησμένα τα φώτα έκλεισε το δρόμο του αυτοκινήτου ασφαλείας του Βενιζέλου. Ταυτόχρονα, ακούσθηκαν οι πρώτοι πυροβολισμοί και ο σωματοφύλακας Μαρκάκης, που επέβαινε στο συνοδευτικό αυτοκίνητο, κτυπήθηκε στο κεφάλι και πέθανε λίγο αργότερα.

Οι επιδρομείς στράφηκαν αμέσως κατά του αυτοκίνητου του Ελευθερίου Βενιζέλου, που εκείνη την περίοδο ήταν αρχηγός της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως, έχοντας μόλις χάσει τις εκλογές. Άρχισαν πυρ ομαδόν. Ο Βενιζέλος διατήρησε την ψυχραιμία του και συμπαρέσυρε τη γυναίκα του στο δάπεδο της «Πακάρ», δίνοντας παράλληλα εντολή στον οδηγό του Ιωάννη Νικολάου να αναπτύξει ταχύτητα για να ξεφύγουν από τους διώκτες τους.

Μετ' ολίγο και παρά την αντίδραση του Βενιζέλου, ο συνοδηγός μοίραρχος Κουφογιαννάκης αποβιβάστηκε, προκειμένου να καθυστερήσει το αυτοκίνητο των δολοφόνων. Το συνοδευτικό αυτοκίνητο, λόγω της παλαιότητάς του, τέθηκε εκτός μάχης και δεν μπόρεσε να παράσχει προστασία στον Εθνάρχη και τη σύζυγό του. Η κούρσα θανάτου με καταιγισμό πυροβολισμών διήρκεσε περίπου μισή ώρα, ώσπου το «Πακάρ» του Βενιζέλου κατόρθωσε να ξεφύγει από τους διώκτες του στο ύψος του Γηροκομείου. Κατευθύνθηκε προς το νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» για να προσφερθούν οι πρώτες βοήθειες στην Έλενα Βενιζέλου, που είχε τραυματισθεί ελαφρά.

Σε λίγο, όλη η Αθήνα μιλούσε για την απόπειρα και πλήθος φίλων και συνεργατών του Βενιζέλου τον επισκέφθηκε στο «Ευαγγελισμό». Η χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του μεσοπολέμου ταλανιζόταν από τη διαμάχη βενιζελικών και αντιβενιζελικών, δημοκρατικών και βασιλικών, που οδήγησε τελικά στην κατάλυση του κοινοβουλευτισμού και στην επιβολή της δικτατορίας Μεταξά το 1936.

Ο πρωθυπουργός Παναγής Τσαλδάρης αποδοκίμασε την πράξη και δήλωσε ότι «θα συλληφθούν οι δράστες οπωσδήποτε, διότι οι υπεύθυνοι υπουργοί και αστυνομικοί δεν θα διατηρηθούν εις τας θέσεις τους, εάν δεν εκπληρώσουν μέχρι κεραίας το καθήκον τους». Ο κορίνθιος πολιτικός, ηγέτης του Λαϊκού Κόμματος, φιλοβασιλικός, σώφρων και έντιμος πολιτικός, με τη δήλωση αυτή παραδεχόταν εμμέσως την ανάμιξη κρατικών λειτουργών στην απόπειρα κατά του πολιτικού του αντιπάλου. Ο Εθνάρχης, από την πλευρά του, χαρακτήρισε πολιτικά υπεύθυνο τον πρωθυπουργό, τον Κονδύλη, ενώ άφησε υπόνοιες κατά του Ιωάννη Μεταξά.

Τα πνεύματα μεταξύ των δύο πλευρών οξύνθηκαν και έφθασαν σε σημείο παράνοιας. Κυβερνητικοί βουλευτές θύμιζαν στους συναδέλφους τους της αντιπολίτευσης τη δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη από τους βενιζελικούς το 1920 («Ιουλιανά»), θέλοντας να δικαιολογήσουν την απόπειρα κατά του Βενιζέλου.

Στις 8 Ιουνίου η εφημερίδα «Ελληνική», όργανο του Ιωάννη Μεταξά, έγραφε σε κύριο άρθρο της: «Τους ήρωας της οδού Κηφισιάς, αυτών των οποίων τα ονόματα θα τιμήση η εθνική ιστορία με χρυσά γράμματα, ας τους μιμηθώμεν όλοι, αφού τα

ύψιστα συμφέροντα της πατρίδας αυτό απαιτούν. Εις τας απειλάς του βενιζελισμού πρέπει ο αντιβενιζελισμός να απαντήση με έργα της αγριωτέρας σκληρότητος, εάν δεν θέλη να ατιμασθή και να εξευτελισθή... Γίγαντες του αντιβενιζελικού λαού, εγερθήτε και ορμήσατε! Εις την ορμήν σας δε ας μη υπάρξη ούτε οίκτος ούτε έλεος διά την συντριβήν και τον αφανισμόν των αντιπάλων σας...»

Στις 10 Ιουνίου 1933 ο ανακριτής Τζωρτζάκης, παρά τις πιέσεις, διατάσσει τη σύλληψη του διοικητή της Γενικής Ασφάλειας, Ιωάννη Πολυχρονόπουλου, του αδελφού του Νικολάου, που ήταν έμπορος, των αστυνόμων Μαρκάκου και Τζαμαλούκα και του λήσταρχου Καραθανάση, που είχε αμνηστευτεί. Η σύλληψη ενός τόσου υψηλόβαθμού στελέχους της Αστυνομίας προκαλεί μεγάλη εντύπωση, καθώς ήταν προσωπική επιλογή του πρωθυπουργού. Αποχρώσες ενδείξεις ηθικής αυτουργίας προέκυψαν και για δύο στελέχη του Λαϊκού Κόμματος, τον υπουργό Εσωτερικών Ιωάννη Ράλλη και τον βουλευτή Οιτύλου Πέτρο Μαυρομιχάλη. Όμως, η κυβερνητική πλειοψηφία δεν συναίνεσε στην άρση της βουλευτικής τους ασυλίας.

Η δίκη των κατηγορουμένων για την απόπειρα δολοφονίας κατά του Ελευθερίου Βενιζέλου θα ξεκινήσει στις 22 Φεβρουάριου 1935. Στο εδώλιο θα καθίσουν συνολικά 18 άτομα, μεταξύ αυτών δύο υψηλόβαθμοι αστυνομικοί, ο Ιωάννης Πολυχρονόπουλος και Αθανάσιος Δικαίος, που κατηγορούνται ως ηθικοί αυτουργοί και οι τέσσερις φυσικοί αυτουργοί, με επικεφαλής τον λήσταρχο Καραθανάση, που είχε συλληφθεί από απόστρατους βενιζελικούς αξιωματικούς, καθώς η αστυνομία ολιγωρούσε.

Κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας θα αποκαλυφθεί ότι για την απόπειρα κατά του Ελευθερίου Βενιζέλου είχαν διατεθεί 2.000.000 δραχμές με άγνωστο χρηματοδότη. Η δίκη δεν τελείωσε ποτέ. Αναβλήθηκε «επ' αόριστον», επειδή μεσολάβησε το βενιζελικό κίνημα της 1ης Μαρτίου 1935, που κατέληξε σε αποτυχία και συνετέλεσε στην κυριαρχία των φιλοβασιλικών δυνάμεων, που επανέφεραν από την εξορία τον Γεώργιο Β'